

PRAVOSUDNI MONITOR

PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE O REFORMAMA U PRAVOSUĐU

8
MAJ

SADRŽAJ

TEMA 1

Apelacioni sud potvrdio - tužiteljki Mitrović sedam mjeseci zatvora

TEMA 2

Počelo suđenje Katniću, Lazoviću i Čadenoviću – sva trojica negirala krivicu

TEMA 3

Ponovo počinje suđenje Medenici i Vlahović-Milosavljević

TEMA 4

Suđenje u predmetu "Tunel"

TEMA 5

U Upravnom sudu Crne Gore 30 hiljada predmeta na čekanju!

TEMA 6

Presude i uticaj na sudije?

TEMA 7

Zloupotrebljavaju li sudije pripravnost u crnogorskim sudovima?

TEMA 8

Vetig u SAD

TEMA 9

Ostaje kazna za sutkinju Suzanu Mugošu – manja plata i nemogućnost napredovanja

TEMA 10

Crna Gora i funkcionerske naknade – dok region šteti, mi smo „široke ruke“

TEMA 11

Mirjana Vučinić kandidatkinja za sutkinju Ustavnog suda, neophodan izbor preostalih kandidata

KRATKE VIJESTI

TEMA 1

APELACIONI SUD POTVRDIO - TUŽITELJKI MITROVIĆ SEDAM MJESECI ZATVORA

Suspendovanoj specijalnoj državnoj tužiteljki Lidiji Mitrović potvrđena je sedmomjesečna kazna zatvora zbog produženog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja. Apelacioni sud Crne Gore je i u ponovljenom postupku potvrdio presudu podgoričkog Višeg suda iz decembra prošle godine, čime je ona postala pravosnažna.

Mitrovićeva je, prema optužnici, od novembra 2020. do decembra 2021. godine obustavila krivične postupke protiv četiri osobe osumnjičene za utaju poreza (N. P, Z. B, S. B. i P. R) i time im omogućila pribavljanje koristi.

„Postupajući suprotno odredbama Zakonika o krivičnom postupku i Pravilnika o odloženom krivičnom gonjenju, na način što je donijela četiri rješenja o odbacivanju krivičnih prijava protiv navedenih lica zbog krivičnog djela utaja poreza i doprinosa, iako je bila svjesna da su ova lica osnovano sumnjiva da su izvršila krivično djelo utaja poreza i doprinosa za koje djelo se ne može primijeniti institut odlaganja krivičnog gonjenja“, saopštio je Apelacioni sud.

Apelacioni sud potvrdio presudu kojom je tužiteljka Lidija Mitrović osuđena na sedam mjeseci zatvora zbog zloupotrebe službenog položaja.

Iz ovog suda su ocijenili da je kazna od sedam mjeseci zatvora odgovarajuća i da će uticati na Mitrovićevu.

“Po mišljenju Apelacionog suda izrečena kazna zatvora u trajanju od sedam mjeseci srazmjerna je težini krivičnog djela i stepenu krivice okrivljene, zbog čega se s pravom može očekivati da će se sa ovako odmjerenom kaznom zatvora postići svrha kažnjavanja, odnosno da će se sa istom uticati na okrivljenu, ali i na druge da ubuduće ne čine krivična djela.”

Osuđena tužiteljka je, tokom ponovljenog postupka pred Višim sudom u Podgorici, negirala optužbe, tvrdeći da četiri optužene osobe nisu izvršile krivično djelo, jer navodno nisu obavljale oporezivu djelatnost.

Tužilački savjet je u junu 2023. suspendovao specijalnu tužiteljku Lidiju Mitrović nakon što je protiv nje pokrenut krivični postupak za djelo koje je, prema zakonu, čini nedostojnom za vršenje tužilačke funkcije. S obzirom na to da je u međuvremenu donijeta pravosnažna osuđujuća presuda, riječ je o najtežem disciplinskom prekršaju u smislu člana 108 Zakona o Državnom tužilaštvu. Shodno članu 109, za ovakve prekršaje propisana je mjera razrješenja, te se očekuje da Tužilački savjet u narednom periodu izrekne takvu mjeru.

Presuda Lidiji Mitrović je prva pravosnažna presuda izrečena državnim tužiocu u Crnoj Gori za krivično djelo povezano s vršenjem tužilačke funkcije. U toku su i prvostepeni sudski postupci protiv bivšeg glavnog specijalnog tužioca Milorada Katnića i bivšeg specijalnog tužioca Saše Čađenovića.

TEMA 2

POČELO SUĐENJE KATNIĆU, LAZOVIĆU I ČAĐENOVIĆU – SVA TROJICA NEGIRALA KRIVICU

Milivoje Katnić, Zoran Lazović i Saša Čađenović u sudnici. Na početku procesa negirali krivicu.

Pred Višim sudom u Podgorici je 9. maja počelo suđenje bivšem glavnom specijalnom tužiocu Milivoju Katniću, nekadašnjem pomoćniku direktora Uprave policije Zoranu Lazoviću i specijalnom tužiocu Saši Čađenoviću.

Sva trojica su pred sudskim vijećem, kojim je predsjedavao sudija Veljko Radovanović, saopštili da nisu krivi po optužbama koje im je na teret stavilo Specijalno državno tužilaštvo, da bi potom poručili da neće odgovarati na pitanja tužioca Miloša Šoškića. Čađenović je, pak, kazao da neće odgovarati ni na pitanja suda.

Lazovića i Katnića SDT tereti da su učestvovali u stvaranju kriminalne organizacije i da su zloupotrijebili službeni položaj tako što su navodno radili u interesu kavačkog kriminalnog klana. Član te grupe, prema optužnici, bio je i specijalni tužilac Čađenović.

Zoran Lazović je saopštio da se protiv njega vodi politički proces koji su osmislili „moćnici van Crne Gore, iz svijeta politike, diplomatije, biznisa i kriminala“, te da je unaprijed osuđen i da mu je pravo na odbranu obezbijeđeno samo formalno.

“U spisima predmeta nema dokaza da sam izvršio bilo koje krivično djelo, ne postoji nijedna poruka, nijedna fotografija, audio ili video zapis, nijedan usmeni niti pismeni nalog - moje činjenje ili nečinjenje koje bi me moglo povezati sa bilo kojim navodom optužnice”, prenijela je Lazovićeva izlaganje Televizija E.

Milivoje Katnić je na početku suđenja optužio tužioca Šoškića da je falsifikovao i skrivao dokaze.

Po završetku ročišta, Viši sud u Podgorici je [na svojoj stranici objavio video snimak](#) čitanja optužnice i izjašnjenja o krivici. To je u aprilu, na zahtjev Katnića i Lazovića, odobrio Vrhovni sud Crne Gore.

TEMA 3

PONOVO POČINJE SUĐENJE MEDENICI I VLAHOVIĆ-MILOSAVLJEVIĆ

Još jedan predmet, u kojem glavnu ulogu optužene ima nekadašnja predsjednica Vrhovnog suda Vesna Medenica, počinje ispočetka. Naime, Medenica će 20. juna ponovo u sudnicu, zajedno sa suspendovanom sutkinjom Privrednog suda Milicom Vlahović-Milosavljević. Ovo suđenje počinje ponovo čak dvije godine i četiri mjeseca od potvrđivanja optužnice.

Specijalno državno tužilaštvo optužilo je u ovom predmetu Medenicu da je podstrekla sutkinju Vlahović-Milosavljević na zloupotrebu službenog položaja, tj. da spriječi naplatu potraživanja od Medeničinog kuma Rada Arsića (koji je u

Ponovo počinje suđenje nekadašnjoj predsjednici Vrhovnog suda Vesni Medenici i sutkinji Privrednog suda Milici Vlahović-Milosavljević.

međuvremenu osumnjičen za utaju poreza i doprinosa i nanošenje štete državnom budžetu). Vlahović-Milosavljević je to učinila, ali je na sudu objasnila da to nije uradila pod pritiskom Vesne Medenice, kako je to kazala u prvobitnom iskazu, već po zakonu.

Podsjetimo, postupak je na početku vodila sutkinja Nada Rabrenović, pred kojom su Medenica i Vlahović-Milosavljević negirale krivicu. Zbog bolovanja Rabrenovićeve, predmet je dodijeljen sutkinji Vesni Kovačević, koja je u međuvremenu konkurisala za sudijsko mjesto u Apelacionom sudu. Nakon toga, predmet je konačno prešao u nadležnost Branislava Lekovića, koji je u februaru ove godine izabran za sudiju Višeg suda u Podgorici. Sve u svemu, za skoro dvije i po godine održana su samo dva glavna pretresa.

Suspendovana sutkinja Vlahović-Milosavljević se našla prvobitno u optužnici koja Vesnu Medenicu i ostale optužene tereti da su dio kriminalne organizacije koju je organizovao Medeničin sin Miloš, ali je Viši sud u Podgorici u julu 2023. godine dozvolio razdvajanje tih postupaka.

TEMA 4

I SUĐENJE U PREDMETU "TUNEL"

U podgoričkom Osnovnom sudu je nastavljeno suđenje u predmetu „Tunel“, koji se tiče prokopavanja tunela od stambene zgrade do depoa u podrumu Višeg suda u Podgorici, iz koga su ukradeni određeni predmeti.

Od osam osoba koje se nalaze na optuženičkoj klupi, sedmero se tereti za krivično djelo kriminalno udruživanje u sticaju sa krivičnim djelom teška krađa, dok se jednoj okrivljenoj stavlja na teret i krivično djelo falsifikovanje

Saslušani svjedoci u nastavku suđenja u predmetu "Tunel".

isprave. Osmi okrivljeni se tereti samo za krivično djelo pomoć učiniocu poslije izvršenog krivičnog djela.

Na glavnom pretresu 19. maja saslušano je nekoliko svjedoka. Među prvima Tamara Vojvodić, vlasnica poslovnog prostora iz kojeg je iskopan tunel do Višeg suda, i njena majka Nataša Čuković. One su objasnile da su prostor izdale preko agencije, te da je plan zakupaca bio da u njemu otvore salon vjenčanica. Osim njih, pred sudom su se našle i zaposlene u agenciji za nekretnine Ana Luburić i Kristina Vukčević-Laković koje su objasnile na koji način su stupile u kontakt sa zakupcima.

Na sudu su pročitani i iskazi zaposlenog u depou Višeg suda Mladena Radovanovića, kao i bivšeg predsjednika tog suda Borisa Savića. Radovanović je konstatovao da u depou suda ne postoji video nadzor, iako je zahtijevao da se uvede. Savić je, sa druge strane, u iskazu objasnio da za to nije bilo finansijskih sredstava. U iskazu, datom 2023. godine, je objasnio čime objašnjava upad u sud koji je vodio.

„Moje mišljenje je da je namjera bila da se oduzme droga koja se nalazi u depou, tj. da su oni koji su provalili htjeli da dođu do kokaina. Nisu znali da je kokain smješten negdje drugo, pa mi se čini da su nasumično izabrali oružje koje je bilo u dobrom stanju“.

Suđenje u slučaju „Tunel“ je nastavljeno 20. maja. Pred sudom se tada pojavila upraviteljka pisarnice u Višem sudu Maja Baćović, majka optužene za obijanje depoa Katarine Baćović.

Objasnila je da je zajedno sa koleginicom otkrila da u zidu sudskog depoa postoji rupa kroz koju su razbojnici ušli u

sud. Potvrdila je i da ne zna ostale okrivljene u ovom slučaju, kao i da ih njena ćerka nije pominjala u razgovoru sa njom.

Podsjetimo, Osnovno državno tužilaštvo u januaru potvrdilo je optužnicu protiv crnogorskih državljana - Predraga Mirotića, Katarine Baćović i Nikole Milačića, te protiv državljana Srbije - Veljka Markovića, Milana Markovića, Dejana Jovanovića i Vladimira Erića. Oni se terete da su početkom jula 2023. godine prokopali 30 metara dug tunel iz podruma stambene zgrade do depoa Višeg suda u Podgorici, u kojem je smješten dokazni materijal iz predmeta koji se vode ili su okončani u tom sudu. Među optuženima je i Marijan Vuljaj koji je pomogao Baćovićevoj da se sakrije.

Nisu poznati ni motiv, ni nalogodavci upada u sud, ali je istragom utvrđeno da su iz depoa ukradeni oružje (19 komada), više mobilnih telefona i manja količina droge. U pitanju su dokazi iz predmeta koji su se vodili ili se vode u Višem sudu. Za sada nije objavljeno da li je i na koji način krađa dokaznog materijala uticala na konkretne predmete i da li je taj materijal pronađen.

TEMA 5

U UPRAVNOM SUDU CRNE GORE 30 HILJADA PREDMETA NA ČEKANJU!

**Izveštaj o radu
Upravnog suda otkrio
zabrinjavajuće podatke
– na čekanju imaju više
od 30 hiljada predmeta.**

Četrnaest sudija Upravnog suda Crne Gore u ovom trenutku radi na više od 30.000 predmeta. To je saopšteno na konferenciji za medije na kojoj je predstavljen izveštaj o radu tog suda za 2024. godinu i prvi kvartal 2025.

Podaci pokazuju da su sudije u izveštajnom periodu bile zadužene, u prosjeku, sa oko 2.500 predmeta po sudiji. Iako je predviđena norma za broj riješenih predmeta po sudiji 300, sudije Upravnog suda su riješavale dvostruko veći broj, odnosno u prosjeku oko 740 predmeta.

Ovaj sud već duže vrijeme ne funkcioniše u punom kapacitetu – prema podacima iz maja ove godine, u njemu radi 14 od planiranih 16 sudija, a nedostaje i pet savjetnika. Sudski savjet je 28. januara 2025. izabrao kandidatkinju za sudiju Upravnog suda, dok je 13. maja raspisan oglas za izbor jednog sudije tog suda.

Predsjednik Upravnog suda Miodrag Pešić je nedavno u intervjuu za portal Standard, kazao da je broj sudija u sudu planiran za godišnji priliv od oko 5.000 predmeta. Upravo broj predmeta, potvrdio je on tokom predstavljanja izvještaja, je najveći izazov sa kojim se suočavaju.

„U 2023. godini bio je priliv rekordnih 17.000 predmeta. Od osnivanja Upravnog suda nijesmo imali toliki broj predmeta... Broj predmeta prevazilazi broj sudija u sudu. U takvim uslovima se teško može reći da sud funkcioniše normalno i da može da ispuni ulogu da se predmeti rješavaju u razumnom roku”, saopštio je Pešić.

Upravni sud Crne Gore, kako je navedeno, bio je efikasan i u prvom kvartalu ove godine, riješivši veći broj predmeta nego što ih je primio, čime je djelimično smanjio ukupni zaostatak. Ipak, na kraju 2024. godine, u sudu je ostalo neriješeno čak 26.638 predmeta iz ranijih godina, od čega 4.932 iz 2022, 12.213 iz 2023, i 9.493 iz 2024. godine.

Da je situacija u Upravnom sudu Crne Gore alarmantna pokazao je i posljednji izvještaj specijalizovanog tijela Savjeta Evrope - Evropske komisije za efikasnost pravosuđa (CEPEJ) za 2022. godinu. Ukazali su na zabrinjavajuće stanje u tom sudu jer je na evropskom nivou bilježio najveći pad ažurnosti od 89%. Postupci pred Upravnim sudom u prosjeku su trajali 739 dana, a tako loša situacija je bila slična samo još u Srbiji.

TEMA 6

| PRESUDE I UTICAJ NA SUDIJE?

Nakon što su pred Višim sudom u Podgorici, u predmetu protiv bivše predsjednice Vrhovnog suda Vesne Medenice, tokom aprila saslušavane aktuelne i bivše sudije i sutkinje, javnost je saznala da nekada prva žena crnogorskog sudstva, navodno, nije uticala na sudije i sutkinje prilikom donošenja presuda. Saslušani su tada negirali da je Medenica uticala na njih u sudskim predmetima koji se pominju u optužnici podignutoj protiv nje i ostalih koji se sumnjiče da su dio kriminalne grupe koju je organizovao Medeničin sin Miloš.

Koliko su sudije u Crnoj Gori nezavisne u donošenju presuda? Šta pokazuje praksa?

Ipak, postavlja se pitanje – da li su i koliko nosioci sudijskih funkcija bili nezavisni u donošenju odluka i kakva je situacija u praksi?

U tom smislu je indikativan predmet „**Tripčevići protiv Crne Gore**“, u kome je presudio Evropski sud za ljudska prava. Riječ je o parničnom postupku zbog smetanja posjeda – komšija je podigao ogradu koja je fizički razdvojila dvije susjedne parcele u vlasništvu podnosilaca, onemogućivši im pristup jednoj od njih.

Smetanje su primijetili 13. juna 2009. godine, a tužbu podnijeli 15. jula iste godine. Po zakonu, konkretno po članu 77 tada važećeg Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, tužba zbog smetanja državine mora se podnijeti u roku od 30 dana od dana saznanja za smetanje i učinioca.

U ovom slučaju, trideseti dan od 13. juna padao je na 13. jul, ali su 13. i 14. jul bili dani državnog praznika, kada sudovi ne rade. Prema članu 108 Zakona o parničnom postupku, ako rok ističe u dan praznika, smatra se da ističe prvog narednog radnog dana – dakle 15. jula, kada je tužba i podnijeta.

Osnovni sud u Kotoru prihvatio je tužbu kao blagovremenu, pravilno primjenjujući navedene zakonske odredbe. Međutim, Viši sud u Podgorici preinačio je presudu i odbacio tužbu kao neblagovremenu. Učinio je to bez pozivanja na odgovarajuće zakone i bez obrazloženja zašto se pravilo o produženju roka na prvi radni dan ne primjenjuje u ovom slučaju.

Podnosioci su zbog toga pokrenuli postupak pred Evropskim sudom za ljudska prava, koji je 2017. godine presudio da je došlo do povrede prava na pravično suđenje. Sud u Strazburu je istakao da je Viši sud odlučio proizvoljno, bez pravne osnove i suprotno jasno definisanim pravilima o računanju rokova.

Odluka Višeg suda, donijeta suprotno jasno propisanim pravilima o računanju rokova, a bez obrazloženja i bez

pozivanja na relevantne zakonske norme, otvara prostor za ozbiljne sumnje u pogledu motiva takvog postupanja. Kada se odstupa od elementarnih pravnih pravila, koja se izučavaju već na prvim godinama studija prava, postavlja se opravdana dilema: da li je posrijedi puka nestručnost ili koruptivno djelovanje?

U svakom slučaju, ovakva sudska praksa, koja se otkriva posle više godina, podriva osnovne principe pravne sigurnosti i dodatno narušava povjerenje građana u nezavisnost i profesionalnost pravosuđa.

Dodatno, tokom 2024. i 2025. godine, Vrhovni sud je u 23 predmeta utvrdio povredu zakona u korist okrivljenih, usvojivši zahtjeve za zaštitu zakonitosti. Ova praksa takođe može ukazivati na iste pojave – nestručnost ili korupciju.

TEMA 7

Zabrinjavajući podatak Sudskog savjeta o korišćenju pripravnosti i dežurstava u crnogorskim sudovima. Za te svrhe tokom 2024. godine utrošeno skoro 730 hiljada eura.

ZLOUPOTREBLJAVAJU LI SUDIJE PRIPRAVNOST U CRNOGORSKIM SUDOVIMA?

Pripravnost i dežurstva crnogorske sudije skupo naplaćuju. Samo tokom prošle godine, pokazuju podaci Sudskog savjeta koje je objavio Centar za istraživačko novinarstvo Crne Gore, u te svrhe je uplaćeno skoro 730 hiljada eura (530 hiljada na pripravnost).

Istraživanje CIN-CG je pokazalo i da su neke sudije tokom 2024. imale „više sati pripravnosti, nego što taj mjesec ima ukupno sati, kad se oduzme radno vrijeme“.

Tako je, na primjer, predsjednica Osnovnog suda u Plavu Mirjana Knežević u septembru 2024. bila pripravna 554 sata, a taj mjesec je imao za to moguća svega 552 sata. Slično je zabilježeno u sudovima u Rožajama i na Cetinju.

Ipak, iz Sudskog savjeta objašnjavaju da se u tim slučajevima „očigledno radi o tehničkoj omašci u pisanju brojeva prilikom

izrade velikog broja rješenja koja se izrađuju svakog mjeseca, te da ti primjeri predstavljaju rijetke izuzetke, a ne pravilo”.

Da su sudije često bile pripravne pokazuju podaci i za Apelacioni sud. Svakog mjeseca je bilo pripravno četiri-pet sudija po više stotina sati, bez ijednog dežurstva. Slično je bilo i u Osnovnom sudu u Kotoru, ali i u većini ostalih sudova širom zemlje.

Zanimljivo je, pak, piše CIN-CG, što krajem prošle godine dolazi do vidljivog smanjenja sati pripravnosti, tj. od momenta kada je za novu predsjednicu Vrhovnog suda Crne Gore izabrana Valentina Pavličić.

Zato se postavlja opravdano pitanje – jesu li sudije zloupotrebljavale omogućena prava?

“Odgovor na ta pitanja treba da da pravosudna inspekcija Ministarstva pravde, koja je nadležna da vrši inspekcijski nadzor nad primjenom Sudskog poslovnika u dijelu sudske uprave”, kazala je za CIN-CG direktorica Akcije za ljudska prava (HRA) Tea Gorjanc-Prelević.

Sudski poslovnik propisuje da “predsjednik suda raspoređuje sudiju za istragu i službenike i namještenike koji će biti u pripravnosti da dođu u sud i određuje pripravnost i drugih sudija, službenika i namještenika radi vršenja poslova koji ne trpe odlaganje”.

„Takva potreba, da pripravnost traje non-stop, treba da bude dokumentovana, u sudu se bilježe dodatni sati, postoji pisani trag o svemu, postoje zapisnici o vijećanju i sl, tako da pravosudna inspekcija može da provjeri da li je bilo osnova za sve te pripravnosti”, zaključila je Gorjanc-Prelević.

Iako je mjesečni raspored pripravnosti u nadležnosti predsjednika sudova, iz Sudskog savjeta su za CIN-CG istakli da aktivno rade na izradi Smjernica za sastavljanje rasporeda pripravnosti i evidenciju rada koji prelazi puno radno vrijeme, čije se usvajanje i objavljivanje očekuje u narednom periodu.

Visoki troškovi pripravnosti i evidentirane nepravilnosti u broju sati sudija ukazuju na nedovoljnu kontrolu i mogućnost zloupotreba u sistemu. Iako Sudski savjet radi na novim smjernicama za bolje praćenje i raspoređivanje pripravnosti, neophodno je hitno pojačati nadzor kako bi se osigurala odgovornost i transparentnost.

Akcija za ljudska prava je uputila ministru pravde dopis sa pitanjem da li je inspekcijski nadzor pokrenut, ali do objavljivanja ovog broja Pravosudnog monitora odgovor nije stigao.

Kakve provjere moraju da prođu sudije u Sjedinjenim Američkim Državama prije stupanja na dužnost i koje sve institucije učestvuju u tom procesu?

TEMA 8

| VETING U SAD

Dok očekujemo konkretne poteze u Crnoj Gori po pitanju uvođenja vetinga, donosimo kratak prikaz na koji način se u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) provjeravaju finansijski, etički i stručni integritet sudija i tužilaca.

Institut CEELI je u dokumentu “Unapređenje vladavine prava – smjernice o vetingu sudija” predstavio kako se u SAD obezbjeđuje integritet i nepristrasnost pravosuđa.

Postupak vetinga za savezne sudije zasniva se na Ustavu SAD i dopunjuje saveznom zakonom, a podrazumijeva temeljne provjere prošlosti, koje sprovodi FBI, kao i nadzor Senata SAD, kako bi se procijenila podobnost kandidata za doživotna imenovanja kroz procjenu njihove pouzdanosti, vjerodostojnosti i ličnog integriteta.

„Istraga se bavi ličnim detaljima, statusom državljanstva, bračnom i vanbračnom istorijom, stambenom istorijom, porodičnim porijeklom, istorijatom obrazovanja i zaposlenja, vojnom službom (ako postoji) i finansijskim podacima. Takođe uključuje procjenu mentalnog zdravlja, umiješanost u građanske ili krivične pravne stvari, povezanost sa različitim organizacijama, zloupotrebu supstanci (uključujući droge i alkohol) i sve slučajeve zloupotrebe informacione tehnologije.“

Osim FBI-ja, kandidate za sudije provjerava i Senat SAD koji je odgovoran „za davanje savjeta i saglasnosti prije nego što kandidat može biti imenovan za saveznog sudiju“.

„Senat dopunjuje istragu FBI-ja, tražeći detaljne informacije o ličnom, obrazovnom i profesionalnom istorijatu kandidata, iskustvu iz pravne prakse, pripadnosti organizacijama, o

održanim govorima i objavljenim publikacijama, prethodnim pravosudnim pozicijama i finansijskim izjavama. Senat takođe poziva organizacije civilnog društva, kao što je Američka advokatska komora, da daju nepristrasnu procjenu kolega o kandidatima za sudije“, navedeno je u dokumentu „Unapređenje vladavine prava - smjernice o vetingu sudija“.

Američki sistem provjere ne završava se samo na ovome. Nakon imenovanja, a sve u cilju obezbjeđivanja transparentnosti i etičkog ponašanja, periodično se obavljaju bezbjednosne provjere sudija, dok oni imaju obavezu stalnog izvještavanja.

„To uključuje godišnje finansijske izjave, izvještavanje o djelotvornom upravljanju predmetima, obavezno izuzeće iz predmeta koji uključuju lične pristrasnosti ili finansijske interese, i poštovanje Kodeksa ponašanja za američke sudije“.

U dokumentu piše da navode o nedoličnom ponašanju sudija istražuje Sudski savjet ili Pravosudna konferencija SAD, sa mogućnošću da ih uputi Kongresu SAD, „koji ima ustavna ovlašćenja da opoziva i smjenjuje sudije sa dužnosti“.

Dok u Americi postoji sistem koji utiče na povećanje odgovornosti nosilaca funkcija u pravosudnom sistemu, u Crnoj Gori je posve drugačija situacija.

U aprilskom biltenu smo pisali o činjenici da crnogorske sudije i tužioci rijetko odgovaraju za propuste u radu, kao i da ne odgovaraju za to što Agenciji za sprečavanje korupcije ne podnose izvještaje o imovini. U poređenju sa SAD, djeluje da u Crnoj Gori integritet pravosuđa još uvijek zavisi od dobre volje pojedinaca — a ne od sistema koji taj integritet treba da garantuje.

TEMA 9

OSTAJE KAZNA ZA SUTKINJU SUZANU MUGOŠU – MANJA PLATA I NEMOGUĆNOST NAPREDOVANJA

Vrhovni sud Crne Gore je potvrdio odluku Disciplinskog vijeća Sudskog savjeta kojom je sutkinji podgoričkog Višeg suda Suzani Mugoša na tri mjeseca umanjena zarada za 30 odsto i kojom joj je zabranjeno napredovanje u naredne dvije godine.

Disciplinsko vijeće je u februaru ove godine utvrdilo da je Mugoša odgovorna za teži disciplinski prekršaj jer je u novembru 2023. saopštila da je odluka Apelacionog suda Crne Gore u predmetu „državni udar“ kupljena.

U odluci Vrhovnog suda je naglašeno da pravo sudije na slobodu izražavanja nije apsolutno, te da se mora ostvarivati uz poštovanje principa nezavisnosti i nepristrasnosti sudstva.

Vrhovni sud Crne Gore potvrdio kaznu sutkinji Suzani Mugoši. Zbog optužbi izrečenih na račun Apelacionog suda neće moći da napreduje, a biće joj smanjena i plata.

“Vrhovni sud je zaključio da odlukom Disciplinskog vijeća nije došlo do povrede prava na slobodu izražavanja, i da se njom ne narušava sloboda izražavanja na način koji bi bio zabranjen članom 10 Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda“.

Odluka Disciplinskog vijeća, kako je ocijenio Vrhovni sud, u potpunosti je u skladu sa zakonskim i međunarodnim standardima.

Podsjetimo, Apelacioni sud je u februaru 2021. ukinuo prvostepenu presudu vijeća Višeg suda u Podgorici, kojim je predsjedavala Suzana Mugoša, a kojom je 13 optuženih za pokušaj terorizma na dan parlamentarnih izbora 2016. godine bilo osuđeno na skoro 70 godina zatvora. Među njima su bili lideri Demokratskog fronta Andrija Mandić, sadašnji predsjednik Skupštine Crne Gore i Milan Knežević, poslanik.

U julu 2024. godine svi optuženi u predmetu „državni udar“ su u ponovnom prvostepenom postupku oslobođeni krivice.

TEMA 10

CRNA GORA I FUNKCIONERSKE NAKNADE – DOK REGION ŠTEDI, MI SMO „ŠIROKE RUKE“

Informacija da je bivšoj sutkinji i vršiteljki dužnosti predsjednice Vrhovnog suda Vesni Vučković odobrena isplata naknade u visini pune plate u narednih 12 mjeseci, i pored toga što je dala ostavku na sudijsku funkciju, otvara brojna pitanja. Tim prije što znamo da je bivšim crnogorskim sudijama od 2020. godine po prestanku funkcije, a na ime funkcionerskih naknada, država isplatila više od dva miliona i 170 hiljada eura! Među 87 nekadašnjih nosilaca i nositeljki sudijskih funkcija, čak 49 je podnijelo ostavku, pokazali su podaci Centra za istraživačko novinarstvo Crne Gore objavljeni početkom godine.

U nekim zemljama regiona sudijama ne isplaćuju funkcionerske naknade, u nekima to čine po strogim uslovima, dok u Crnoj Gori pravo na godinu dana zarade bez rada koriste mnogi.

I dok naša država ne sumnja u opravdanost finansiranja dugotrajnog plaćenog odmora po prestanku javne funkcije, postavlja se pitanje da li je tako u regionu? HRA je istraživala pod kojim se uslovima funkcionerske naknade isplaćuju u zemljama okruženja, i da li ih uopšte imaju.

U **Sloveniji i Bosni i Hercegovini** ne isplaćuju naknade po prestanku sudijske i tužilačke funkcije, dok je u ostalim zemljama regiona to pravo omogućeno, ali pod drugačijim uslovima.

U **Srbiji** nekadašnje sudije i sutkinje i državni tužioci imaju pravo na tromjesečnu naknadu nakon prestanka funkcije i to u visini posljednje zarade. Ovo pravo može biti produženo za još tri mjeseca ako se u ta tri mjeseca stiče pravo na penziju. Nešto je, pak, povoljni položaj sudija Ustavnog suda koji imaju pravo na polugodišnju naknadu, ali ne uvijek. Na nju ne može da računa sudija kome je dužnost prestala zbog ispunjenja uslova za starosnu penziju, koji je razriješen zbog članstva u političkoj stranci ili zbog sukoba interesa, zbog osude na kaznu zatvora ili za kažnjivo djelo koje ga čini nedostojnim dužnosti sudije Ustavnog suda.

Na **Kosovu** pravo na naknadu imaju samo predsjednici Ustavnog i Vrhovnog suda i vrhovni državni tužilac. Traje doživotno i isplaćuje se u visini od 70% njihove posljednje zarade. No, ukoliko su ti čelnici pravosnažno osuđeni za krivično djelo, gube pravo na funkcionersku naknadu.

U **Hrvatskoj**, samo sudije Ustavnog suda koje su na funkciji bile najmanje godinu dana, nakon prestanka te funkcije imaju pravo na novčanu naknadu dok ne počnu da primaju platu po nekom drugom osnovu ili dok ne odu u penziju. Prvih šest mjeseci nakon što prestanu da sude imaju pravo na punu zaradu, kao da su na funkciji, a narednih šest mjeseci imaju pravo na polovinu plate. To pravo nemaju oni koji su podnijeli ostavke ili su razriješeni.

Za kraj pregleda prikazujemo stanje u **Albaniji**, zemlji koju često pominjemo zbog uspješnog sprovođenja vetinga, procesa koji se samo najavljuje, ali još ne dešava u Crnoj Gori.

Naime, predsjednici Ustavnog i Vrhovnog suda i vrhovni državni tužilac Albanije, nakon prestanka funkcije dobijaju tri mjesečne zarade koje su imali dok su obavljali funkciju. Poslije toga, imaju pravo na polovinu bruto referentne plate, onoliko dugo koliko su bili na toj funkciji, ali najduže tri godine.

Nešto je drugačija situacija kada su u pitanju sudije Ustavnog i Vrhovnog suda. Oni nakon prestanka funkcije dobijaju dvije mjesečne plate, a potom ostvaruju pravo na 50% bruto referentne plate, onoliko dugo koliko su bili na funkciji, ali najduže tri godine.

Sudije, državni tužioci i zamjenici vrhovnog državnog tužioca u Albaniji primaju dvije mjesečne zarade nakon prestanka funkcije a potom imaju pravo na 40% bruto referentne plate, takođe za onoliko koliko su bili na funkciji, ali ne duže od godinu dana.

Očigledno je da se pravo na isplatu funkcionerskih naknada nigdje ne koristi kao u Crnoj Gori.

Zbog takve prakse su iz NVO *Akcija za ljudska prava* ranije predložili izmjene Zakona o zaradama u javnom sektoru, kao i izmjene Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, kako bi se ograničila prava na naknadu po prestanku radnog odnosa. Predlagali su, takođe, i da se onima koji podnesu ostavku onemoguću isplata naknada i otpremnina.

„Ostavka je zgodan potez za neke neodgovorne ljude, zato što sav teret i pritisak nestaju, a ostaje funkcionerska naknada... Ako su još sudija ili državni tužilac krivi za disciplinski prekršaj, onda je ostavka idealno rješenje, jer se disciplinski postupak odmah gasi, a naknada se ne gubi“, objasnila je ranije za *Dan* izvršna direktorica NVO *Akcija za ljudska prava* Tea Gorjanc-Prelević.

TEMA 11

MIRJANA VUČINIĆ KANDIDATKINJA ZA SUTKINJU USTAVNOG SUDA, NEOPHODAN IZBOR PREOSTALIH KANDIDATA

Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović je za sutkinju Ustavnog suda predložio Mirjanu Vučinić i taj predlog uputio Skupštini Crne Gore.

Milatović je izjavio da bi u slučaju izbora za sutkinju Ustavnog suda, Mirjana Vučinić dužnost „vršila stručno, savjesno i odgovorno, doprinoseći efikasnosti rada te institucije”.

Iako je predsjednik države predložio Mirjanu Vučinić za kandidatkinju za sutkinju Ustavnog suda, kasni se sa procesom popunjavanja upražnjenih mjesta u tom sudu.

Vučinić bi na toj poziciji trebalo da zamijeni sudiju Budimira Šćepanovića nakon njegovog penzionisanja.

I pored ovog koraka, iz NVO *Akcija za ljudska prava* upozoravaju da se kasni sa izborom novih sudija Ustavnog suda.

„To što bar jedan ili jedna već nijesu izabrani, pogubno utiče na efikasnost ovog suda, kojem je sada potrebno oko dvije godine da bi odlučio u predmetu“, naveli su u saopštenju.

Podsjećamo, kandidati za nove sudije Ustavnog suda treba da zamijene Milorada Gogića, kome je funkcija prestala još 30. avgusta 2024, Draganu Đuranović, čiji je odlazak u penziju konstatovan 17. decembra iste godine, o čemu treba da se izjasni Venecijanska komisija, i Budimira Šćepanovića, koji se do sada održao na funkciji, ali je nakon 31. maja ove godine neće obavljati.

Proces izbora nasljednika Dragane Đuranović zaustavljen je pred Ustavnim odborom do izjašnjenja Venecijanske komisije 13. i 14. juna, ali je nejasno zašto se oklijeva s izborom kandidata koji treba da zamijeni Gogića, konstatuju iz *Akcije za ljudska prava*.

Uz to, upozoravaju iz HRA, Ustavni sud će od 31. maja imati četvero sudija, od propisanih sedmero, a samo troje sudija koji tada budu ostali na funkciji imaće legitiman mandat!

Naime, objašnjavaju da od petoro sudija, koliko ih sada sudi, dvoje nezakonito obavlja posao.

„Budimiru Šćepanoviću i Desanki Lopičić je sudijska funkcija trebalo da prestane u maju, odnosno u junu prošle godine, na osnovu imperativnih odredbi Ustava i Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (ZPIO), kada su ispunili uslove za penziju, navršivši 65 godina života, odnosno 40 godina radnog staža“, saopštili su iz HRA.

Podsjećaju da Šćepanović krajem maja puni 66 godine, te da „ako Ustavni sud Crne Gore odluči da primijeni Zakon o radu“, onda će mu funkcija prestati 31. maja.

Kako bi se spriječila pravna nesigurnost u pogledu trajanja mandata sudija Ustavnog suda, iz HRA predlažu da Ustavom treba „jasno propisati da funkcija sudije Ustavnog suda mora da prestane kada navrši određeni broj godina“. Ukazuju na primjer Bosne i Hercegovine u kojoj je Ustavom propisano da sudije mogu da rade do 70 godina.

| KRATKE VIJESTI

BIVŠOJ SUTKINJI VESNI VUČKOVIĆ ODOBRENO PRAVO NA NAKNADU

Bivšoj vršiteljki dužnosti predsjednice Vrhovnog suda Vesni Vučković odobreno je pravo na isplatu jednogodišnje naknade po završetku funkcije. To proizilazi iz odluke Upravnog suda koji je preinačio stav Sudskog savjeta, kojim je ranije odbijen njen zahtjev za isplatu naknade.

Vučkovićeva je 12. marta Upravnom sudu ponovo tužila Sudski savjet (Bilten br. 6) jer joj nije priznao pravo koje joj, i po posljednjoj presudi, nesporno pripada. Postupak će ići na realizaciju u Vrhovni sud, a ako sami ne izvrše presudu, Vučkovićeva će se naplatiti preko izvršitelja.

Vesna Vučković je kao sutkinja Vrhovnog suda na sjednici Sudskog savjeta 2021. izabrana da u v. d. mandatu rukovodi najvišom sudskom istancom. Početkom decembra 2024. je podnijela ostavku na sudijsku funkciju nakon što nije izabrana za čelnicu Vrhovnog suda u punom mandatu.

ZAPOSLENI U PRAVOSUĐU PRIJETE OBUSTAVOM RADA ZBOG NISKIH ZARADA

Više od 400 državnih službenika i namještenika zaposlenih u crnogorskom pravosuđu razmišlja o obustavi rada ako im se ne popravi materijalni položaj, tj. ako im se ne povećaju zarade.

To će biti, saopštili su iz Sindikata uprave i pravosuđa, krajnji korak i cilju privlačenja pažnje nadležnih, jer, tvrde, primaju najniže zarade u javnom sektoru. Upozoravaju da su državni namještenici i službenici najbrojniji kadar u pravosuđu, te da bez njih sudovi i tužilaštva ne bi mogli da funkcionišu.

Zato su uputili zahtjeve za hitnim sastancima premijeru i ministrima pravde i finansija, a u cilju pronalaženja brzog i

održivog rješenja. Pisali su i Sudskom i Tužilačkom savjetu.

Podsjetimo, Vlada Crne Gore je u aprilu predložila dopune Zakona o Sudskom savjetu i sudijama i Zakona o Državnom tužilaštvu, prema kojima bi sudijama i državnim tužiocima zarade trebalo da budu uvećane 30 odsto. Ti akti neće uticati na zarade namještenika i službenika u pravosuđu.

USVOJENA PRAVILA ZA OCJENJIVANJE TUŽILACA

Tužilački savjet je na sjednici 8. maja usvojio Pravila za ocjenjivanje državnih tužilaca i rukovodilaca tužilaštava, čime je ispunjena zakonska obaveza da se donese podzakonski akt kojim se propisuju postupak ocjenjivanja i relevantni indikatori, u skladu sa izmjenama Zakona o Državnom tužilaštvu iz juna 2024. godine.

Međutim, ovim aktom nisu usvojene preporuke HRA koje predviđaju - da se zakonom propiše da se kvalitet rada tužilaca ocjenjuje na osnovu usvojenih ili odbijenih predloga za određivanje i produženje pritvora, usvojenih pritužbi na odluke o odbacivanju krivične prijave, pravnosnažnih presuda, broja osuđujućih presuda i usvojenih žalbi; da se odluke Ustavnog suda Crne Gore i Evropskog suda za ljudska prava tretiraju kao indikator stručnog znanja u okviru kvaliteta rada, a ne vještina postupanja; kao i da se zakonom propiše obavezno ocjenjivanje i državnih tužilaca u Vrhovnom državnom tužilaštvu.

Na sjednici su razmatrane i pritužbe na rad tužilaca i rukovodilaca u pogledu zakonitosti rada. Tužilački savjet je dao mišljenje da je 20 pritužbi neosnovano, da je jedna osnovana, a da se u tri slučaja nije radilo o pritužbama u pogledu zakonitosti rada.

Na sjednici Savjeta je, takođe, za državnu tužiteljku u Višem državnom tužilaštvu u Podgorici izabrana Tanja Božović.

OSNOVNI SUD U ULCINJU I PRIVREDNI SUD DOBILI POJAČANJA

Na sjednici Sudskog savjeta, održanoj 6. maja, za sutkinju Osnovnog suda u Ulcinju je izabrana Maida Šurla-Bašić, dok je za sutkinju Privrednog suda izabrana Anja Bojović.

Savjet je donio i odluke o raspisivanju oglasa za izbor predsjednika sudova za prekršaje u Podgorici i Bijelom Polju, kao i za izbor sudija u Upravnom, Privrednom i bjelopoljskom Višem sudu.